

Uppdrag - Se över det nya regelverket och om det har någon betydelse för motionens förslag

Socialdemokraterna har lämnat en motion till kommunfullmäktige om att upprätta en fullstor konstgräsplan på Movalla IP.

Kultur- och fritidsnämnden yttrade sig 2024-02-10 med att nämnden ser positivt på en konstgräsplan på Movalla, som del av en framtida vision för kommunens fritid, idrott och attraktivitet.

Kultur- och fritidsnämndens bedömning är att en konstgräsplan på Movalla först kan vara aktuell efter att den befintliga anläggningen renoverats.

I frågan bör även konstgräsplanen på Vaggeryds IP beaktas. Kultur- och fritidsnämnden föreslår att om fullmäktige beslutar om en konstgräsplan på Movalla så görs en uppdaterad omvärldsanalys vad gäller miljökrav och kostnader.

Ärendet har återremitterats till nämnden 2024-10-07 via tjänstemannaberedning för yttrande till kultur- och fritidsnämnden med uppdrag om att se över det nya regelverket för granulat som träder in 2031 och om det har någon betydelse för motionens förslag.

Betydelse för anläggning av konstgräsplan

EU regelverket som träder in 2031 har utifrån kunskaps, samordning och personell stor betydelse i samband med anläggning av en ny konstgräsplan på Movalla IP.

Kultur- och fritidsnämnden har yttrat sig positiva till en konstgräsplan på Movalla IP 2024-02-10. De underlag som finns framtagna av Naturvårdsverket och klimatkommunerna visar på stor påverkan på kommunen på många sätt men svarar inte på ”om det har någon betydelse för motionens förslag.”

Vilken betydelse regelverkets konsekvenser har kan endast politiken ta ställning till utifrån de aspekter som finns att förhålla sig till.

Aspekter att förhålla sig till gällande nytt regelverk 2031

De nya regelverken ställer krav på inventering utifrån behov och förutsättningar, personella resurser gällande kunskap, samordning och framtagande av handlingsplaner för underhåll/drift och projektering i

samband med byte av konstgräsplaner. Kraven styrs enligt lagen miljöbalken.

Vaggeryd kommun har idag en konstgräsplan som underhålls av Föreningen Vaggeryds idrottsplats och Vaggeryds kommun har idag inte personella resurser eller kunskaper kring anläggning av eller drift av konstgräsplaner.

I personella resurser innebär det även i framtagande av styrdokument, handlingsplaner, underhållsplaner för drift och personella resurser att underhålla en konstgräsplan på plats.

En viktig aspekt att ta hänsyn till är att nuvarande konstgräsplan kommer att behövas bytas ut inom 3 år, vilket medför en kostnad och projekteringstid och resurser att ta hänsyn till. Konstgräsplanen består av SBR granulat, den äldsta sorten som kommer att vara förbjuden 2031. Ett byte innebär kostnader i miljonbelopp och behöver planeras in i budgetsammanhang.

Vaggeryds kommun kan anlägga en ny konstgräsplan utan att ta hänsyn till kommande lagstiftning och kan ha planen i bruk i ca 10 år om kommunen fyller på sitt förråd med den granulatsort som konstgräsplanen består av innan lagstiftningen träder in och använda sig av det innan plane byts ut till annat material. Men det sätter krav på att kommunen gör ett grundarbete kring förebyggande åtgärder för spridning av plasten i form av dränering, filtrering, yt- anpassningar för spelare inne och utanför plan med bl.a. duschfiltrering m.m.

En annan utmaning som kommunen står inför är att de alternativa granulat i form av organiska material och biogranulat som tagits fram inte är bra inom Nordens kalla klimat. Forskning pågår men inget alternativ har tagits fram ännu.

Utifrån hur andra kommuner har förhållit sig till det nya regelverket utgår många kommuner genom att ha förebyggande förhållningsätt gällande dränering/filtrering och samtidigt fortsätter som tidigare och förlitar sig på att forskningen ska hitta ett alternativ som passar Nordens klimat.

Vaggeryds kommun ingår i ett regional nätverket där konstgräsplaner och granulat diskuteras där utbyte av kunskap och information finns som kommunen kan ta del av oavsett hur man väljer att gå vidare.

Nya regler för konstgräs och granulat 2031 – Vad gäller vid nyanläggning och underhåll?

Från 2031 kommer EU förbud mot granulat och mikroplaster att gälla för konstgräsplaner.

För nyanläggningar måste material utan mikroplast användas, och befintliga planer som innehåller granulat måste uppgraderas med tekniska lösningar eller fasas ut.

Granulatförbud

Användningen av granulat (vanligtvis tillverkat av återvunnet gummi) som utfyllnadsmaterial på konstgräs kommer att förbjudas. Det innebär att nya konstgräsplaner måste anläggas med andra typer av material som är fria från mikroplaster, till exempel organiska material som kork, sand eller alternativa lösningar som utvecklas för att minska miljöpåverkan.

Tekniska lösningar

Det kommer att bli ett krav på att ha system på plats som förhindrar spridningen av mikroplaster, t.ex. barriärer eller filter vid nyanläggningar.

Reglerna syftar till att minska miljöpåverkan från konstgräsplaner, och det är en fråga både om hållbarhet och framtida kostnader för anpassning. Planeringen bör därför inledas i god tid för att säkerställa att kommunerna är redo när lagstiftningen träder i kraft.

Gradvis utfasning

Befintliga konstgräsplaner som använder granulat kommer att behöva fasas ut eller anpassas senast 2031. Det innebär att befintliga planer antingen måste ersättas med granulatfria alternativ eller förses med lösningar för att minimera granulatets spridning (t.ex. barriärsystem, filter för dränering).

Underhållskrav

Det kommer att bli striktare krav på hur underhåll av befintliga planer utförs för att säkerställa att granulat inte sprids till omgivningen. Detta inkluderar regelbunden städning av områden runt planen och installation av system som förhindrar att granulat rinner bort via dräneringssystemet.

Framtida betydelse för konstgräsplan/er i Vaggeryds kommun

Vaggeryds kommun har sedan år 2012 en konstgräsplan på Vaggeryds IP som behöver finnas med i beaktande kring beslut om ytterliga konstgräs på Movalla IP. Vaggeryds kommun har även en konstgräsyta på Sörgårdsskolan.

En ny konstgräsplans livstid är mellan 15-20 år beroende på hur gammal den är och hur den underhålls. *Källa: Konstgräsguiden är framtagen av RISE på uppdrag av Beställargrupp Konstgräs, finansierad av Naturvårdsverket.*

Vad säger lagen - Miljöbalken

Enligt miljöbalken har verksamhetsutövaren skyldighet att:

- Planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga påverkan på miljön (26 kap. 19 § miljöbalken).
- Skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön från negativa konsekvenser av verksamheten (2 kap. 2 § miljöbalken).
- Använda bästa möjliga teknik, exempelvis genom att utforma anläggningen för att så långt möjligt undvika påverkan på miljön (2 kap. 3 § miljöbalken).
- Undvika att använda sådana kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga (2 kap. 4 § miljöbalken).

Konstgräsplan/er

Nuvarande konstgräsplan på Vaggeryds idrottsplats är 12 år och en handlingsplan behöver tas fram för vad som ska ske med den i framtiden.

- Byta ut och anpassning med filtreringssystem
- Avveckling

Vid byte eller avveckling innebär det en kostnad på flera miljonbelopp.

Vid anläggning av en ny konstgräsplan innebär det en investeringskostnad runt 15 miljoner kr.

Rekommendationer för anläggning av konstgräsplaner

Klimatkommunerna med stöd från Beställargruppen för konstgräs, Naturvårdsverket och Sveriges Fritids- och Kulturchefs-förening har tagit fram en processguide för kommuners strategiska arbete med att minska spill av granulat från fotbollsplaner av konstgräs som bygger på att utgå från en handlingsplan vid tidig planering och framtagande av handlingsplan för konstgräs, granulat och mikroplaster. Handlingsplanen i sin tur behöver kopplas till en klimatstrategi som reglerar hur framtida konstgräsplaner ska hanteras.

Svenska Fotbollförbundet har i sin tur tagit fram ”Rekommendationer för anläggning av konstgräsplaner” med initiativ från Naturvårdsverket. Handlingsplanen omfattar nulägesanalys, mål och åtgärder samt plan för uppföljning. Plan för framtiden behöver finnas med hänvisning till att konstgräsplaner bara har en viss levnadstid och behöver

planeras in i framtida investeringar för byte eller avveckling, samt omvärldsbevakning kring forskning av alternativa möjliga fyllnadsmaterial. Att avveckla en konstgräsplan är kostnad i miljonbelopp.

Jönköpings kommun har i sin handlingsplan ett 10 års intervall för byte av konstgräs på sina anläggningar.

Frågeställningar att ha i beaktande gällande beslut och påverkan av den nya lagstiftningen

- Vilka konstgräsplaner har vi i kommunen? Hur ska dessa hanteras i framtiden?
- Vilka nya konstgräsanläggningar planeras?
- Anpassning av omgivning gällande granulatfällor, yta för snö, yta för spelare som kan borsta av sig granulatet, sarg runt plan, bänkar/hyllor för spelare, filter i golvbrunnar i omklädningsrum, samla upp vid anläggning.
- Hur ser behovet ut utifrån speltider och nyttjandegrad som är ekonomiskt försvarbara?
- Vem har rådighet över/äger dem och ansvarar för skötsel av dem?
- Vilka fyllnadsmaterial använder vi?
- Hur mycket spill har vi idag, vet vi det, mäts det, går det att mäta?
- Inventera dagvattenbrunnar, ledningar, diken, vattendrag och vattendammar. Var finns de och vilket skick befinner de sig i?
- Vad har gjorts hittills för att minska spillet?
- Vilka interna och externa aktörer påverkas av handlingsplanen och vilka ska vara med i framtagandet av den?
- Vilka andra styrdokument/mål i kommunen har vi att ta hänsyn till/ta hjälp av? Tex miljömålsprogram, kemikalieplan, dagvattenplan, avfallsplan? Har kommunen ett miljöledningssystem som vi kan ta hjälp utav i arbetet med planen och vid implementering?

Kultur- och fritidsförvaltningen

Beata Vilkhed handläggare

David Norrfjärd förvaltningschef kultur- och fritid

Hänvisningar och källor

EU lagstiftning: EU har drivit fram detta förbud via regleringar kring mikroplaster, och information om det kan hittas på Europeiska kemikaliemyndighetens (ECHA) webbplats: [ECHA sida om mikroplaster och granulat](#)

Naturvårdsverket: Naturvårdsverket i Sverige arbetar med vägledning kring mikroplaster och kan vara en bra källa för information om hur de nya reglerna kommer att påverka konstgräsplaner i Sverige: [Naturvårdsverkets information om mikroplast](#)

Svenska Fotbollförbundet och Riksidrottsförbundet:

Idrottsorganisationer som Svenska Fotbollförbundet och Riksidrottsförbundet har också vägledningar och riktlinjer för konstgräsplaner som följer den nya lagstiftningen: [Svenska Fotbollförbundets hållbarhetspolicy](#)

Trafikverket och Miljödepartementet: Trafikverket och Miljödepartementet har också relevant information kring mikroplaster och hur de regleras på nationell nivå, med speciellt fokus på konstgräsplaner och väghållning.